

ਅਨ ਅਨ ਹਿ ਬਹੁ

PL
5158
.9
B44

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY

WILLIAM H. DONNER
COLLECTION

*purchased from
a gift by*

THE DONNER CANADIAN
FOUNDATION

וְיָחִיד חַיִּים רַבִּים

וְיָחִיד חַיִּים רַבִּים

BHĀRATA-YUDDHA

OUDJAVAANSCH HELDENDICHT

UITGEGEVEN

DOOR

Dr. J. G. H. GUNNING.

GEDRUKT VOOR REKENING VAN HET KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TAAL-,
LAND- EN VOLKENKUNDE VAN NEDERLANDSCH INDIE.

'S-GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1903.

PL
5158
.9
B44

VOORBERICHT.

Het zal wel niet noodig zijn in den breede te betoogen waarom een uitgave van het Oud-javaansch gedicht, het Bhārata-yuddha, wenschelijk is. In de eerste plaats is het Oud-javaansch pas sedert een kwart-eeuw op wetenschappelijke wijze beoefend, en die beoefenaren zijn zeer weinigen. Het aantal uitgegeven volledige teksten — van grootere of kleinere fragmenten niet gesproken — haalt te nauwernood het halve dozijn; een spraakkunst van deze zoo moeilijke taal bestaat nog niet, al zijn reeds vele bouwstoffen daartoe bijeengebracht; en van een woordenboek is nog slechts een deel in druk verschenen. Daarom zal iedere bijdrage, hoe gering ook, den beoefenaars van het Oudjavaansch zeker welkom zijn. Vooral is er behoefte aan Oudjavaansche teksten, en daaronder zullen dezulke in de eerste plaats in aanmerking komen, waarvan wij verschillende handschriften bezitten, zoodat wij door onderlinge vergelijking dier handschriften een betrekkelijk juist en vertrouwbaaren tekst kunnen samenstellen.

Geldt dit laatste in het bijzonder van het hierachter uitgegeven dichtwerk, er zijn nog andere redenen, waarom de keus op het Bhārata-yuddha is gevallen. Dit gedicht, een zelfstandige bewerking van een deel van het beroemde Oud-indische reuzenepos, het Mahābhārata, munt boven andere gewrochten der Oudjavaansche letterkunde uit door een eenvoudigen, helderen stijl — althans in de ontwijfelbaar echte gedeelten —, en door iets klassieks in de behandeling van de stof, dat den lezer telkens, al is het ook uit de verte, in sommige opzichten aan de groote heldendichten der Grieken en Romeinen herinnert. Ofschoon de oorspronkelijke tekst voor de Javanen vrij wel een gesloten boek genoemd mag worden, toch leeft het gedicht voor hen voort in omwerkingen in de nieuwere taal, en zijn de helden van het verhaal voor hen goede bekenden.

Van den dichter en den tijd waarin hij leefde is iets meer bekend, dan prof Kern omtrent beide van het door hem uitgegeven Rāmāyana kon getuigen. De naam des dichters is Mpu Sēḍah, en hij vervaardigde het gedicht in 1079 Çaka, d. i. in 1157 van onze jaartelling, op last van Jayabaya, vorst van Kēḍiri. Volgens een overlevering, gegrond op vs. 11 van Zang LII van ons gedicht en ook vermeld in Rangga Warsita's Poestaka Radja Purwa, zou het den dichter niet vergund zijn geweest zijn werk af te maken, maar hij bij den vorst in ongenade gevallen en een gewelddadigen dood gestorven zijn; het werk zou daarop voleindigd zijn door Mpu Panuluh⁽¹⁾.

Voor het vaststellen van den tekst is gebruik gemaakt van de volgende HSS., alle berustende op de Leidsche Universiteits-Bibliotheek:

- A. lontar, Cod. 1880 (Catalogus der Javaansche en Madoer. Handschriften door A. C. Vreede, bl. 392),
- B. lontar, Cod. 2207 (Catal. ibid.),
- C. lontar, Cod. 2208 (Catal. ibid.),
- D. gelithografeerd facsimile van het HS. van Raffles N° 11, waarvan het origineel berust in de boekery van de Royal Asiatic Society te Londen, Cod. 2108 (Catal. bl. 9);

⁽¹⁾ Nader over deze en eenige andere kwesties, den schrijver, zijn tijd en het gedicht zelf betreffende, in de aantekeningen op een Hollandsche vertaling van het Bhārata-yuddha, bij schrijver dezes in bewerking.

- a. javaansch HS., Cod. 1788 (Cat. bl. 10),
- b. javaansch HS., Cod. 2107 (Cat. bl. 9),
- c. javaansch HS., Cod. 2106 (Cat. bl. 11);

bovendien werden geregeld vergeleken de lezingen, gegeven door Cohen Stuart in het tweede deel zijner uitgave van de Brâtâ-joedâ, onder den titel van Kritische Aanteekeningen op de Brâtâ-joedâ; deze zijn door mij in de variae lectiones gemerkt met d, terwijl de door Cohen Stuart zelf opgelezen varianten, var. d genoemd worden.

Het kwam den schrijver niet noodig voor, met het oog op het vaststellen van den tekst, de HSS. uit het legaat van wijlen Dr. H. N. van der Tuuk, thans eveneens in de Leidsche Universiteits-bibliotheek opgeborgen, aan een vergelijkend onderzoek te onderwerpen. Een inzage van enkele dier HSS. bewees, zooals trouwens reeds vermoed kon worden, dat zij voor de vaststelling van den tekst konden gemist worden. en voor de variae lectiones geene nieuwe lezingen van belang konden aanbrengen. Inderdaad geven alle HSS. van dit gedicht steeds eenzelfde redactie. De verschillen zijn betrekkelijk kleinigheden; andere woorden worden hoofdzakelijk alleen in de Javaansche HSS. aangetroffen; een geheel andere zinswending behoort tot de uitzonderingen.

Voor de kenners van het Oudjavaansch zal de opmerking overbodig zijn, dat bovengenoemde HSS. niet alle dezelfde waarde hebben, en sommige daarvan meer, andere veel minder tot de vaststelling van den tekst hebben bijgedragen. Al mag men, zooals men o. a. kan zien uit de tekstuitgave van het Râmâyana en de varianten daarop, den tekst der Balineesche lontar's niet meer scherp tegenover dien door Javaansche HSS. gegeven, stellen als een bruikbaren tot een onbruikbaren (1), toch geeft reeds een oppervlakkige vergelijking van een Balin. lontar met een Javaansch HS. van hetzelfde werk een groot verschil te zien. Afgezien toch van alle fouten die in de lontar's mogen voorkomen, waaronder bv. die tegen de maat en in het juiste spellen der Sanskrt-woorden lang niet zeldzaam zijn, geven de lontar's in 't algemeen een tekst te lezen, waarin de regels der Oudjavaansche grammatica tot hun recht komen, en metrische fouten gemakkelijk te herstellen zijn, terwijl in de Javaansche HSS. van grammatica en metriek niet veel is overgebleven. Om een sprekend bewijs van het laatste te geven, — er komen in het Bhârata-yuddha twee zangen voor, zang 14 en 41, waarvan de strofen ongelijke pâda's hebben, zoodanig dat pâda 1 en 3 in het aantal syllaben verschillen van pâda 2 en 4 (2). Bij de bedoelde zangen hebben pâda 1 en 3 telkens één syllabe minder dan 2 en 4. Daar nu de Javanen gewoon zijn in hunne nieuwere versmaten slechts het aantal lettergrepen te tellen, zonder zich aan de afwisseling van kwantiteit te storen, hebben zij gemeend dat de oneven pâda's abusievelijk telkens één lettergreep te weinig of de evene er een te veel hadden, en daarom geregeld het aantal lettergrepen der 4 pâda's gelijk gemaakt. Dit alles neemt echter niet weg, dat een vergelijking der HSS. van Java niet zonder belang is voor het vaststellen van den tekst, en men daarin dikwijls de juiste oorspronkelijke lezing kan terug vinden, of ook wel een fingerwijzing om tot die oorspronkelijke lezing te komen; voorbeelden hiervan vindt men in de Variae Lectiones.

Wat nu de relative waarde der gebruikte Codices aangaat, bovenaan staan A, B en D. Van deze drie, en tegelijk van al de gebruikte Codices, is A de eenige die compleet is (3). B bevat van de 731 strofen slechts 439; D 705; C 638; a en b 729, en c slechts 236 strofen (4). Overigens

(1) Zie ook de voorrede van bovengenoemde Râmâyana-uitgave.

(2) Deze maten behooren tot de mâtâchandas, waarover men zie Weber, die Metrik der Indier, bl. 397 vlgg.

(3) Behalve A bevinden er zich na de ontvangst van het legaat van der Tuuk nog slechts twee complete Codices van het Bhârata-yuddha op de Leid. Univ. Biblioth., nl. N° 205 en 207 van de Beschrijving dier HSS. door Dr. Brandes.

(4) Afgezien van uitgevallen strofen, en van enkele latere toevoegsels in de Javaansche HSS.

geven de eerstgenoemde drie HSS. gezamenlijk een betrekkelijk uitmuntenden tekst; waar het een te kort schiet wordt deze leemte door een ander aangevuld. Fouten en vergissingen komen in alle drie gelijkelijk voor, ook tegen de maat, maar geven door vergelijking geen moeite. Wat de spelling der Sanskrtwoorden aangaat, meestal heeft minstens een dezer drie Codices de richtige spelling, ofschoon er ook Sanskrtwoorden gevonden worden, waarvan de spelling altijd of bijna altijd foutief is; gewoonlijk betreft dit den klinker in gesloten syllaben, waarin dus de maat geen uitspraak kon doen. Hiertoe behooren bv. de foutieve schrijfwijzen: Hastina, Bhiṣma, çighra, Paṇḍu, raṇangga, pradipta, tikṣṇa, çirṇa, tibra, Paṇḍawa en enkele andere, in plaats van Hâstina, Bhiṣma, çighra, Pâṇḍu enz. Ook andere fouten, als nīpuna voor nīpaṇa, ganda voor gandha, nityasa voor nityaça komen voor.

Codex C is veel slechter dan de drie bovengenoemde. Het is blijkbaar een slordig en haastig gemaakt afschrift, hetgeen hieruit blijkt dat bijna op iedere folio telkens heele syllaben zijn uitgeleten, zonder dat de afschrijver schijnt bemerkt te hebben, dat daardoor de maat in de war raakte. Geregeld worden d en ð verward. Ook is de spelling der Sanskrt-woorden minder goed dan in de andere Balin. handschriften. Na strofe 610 is de volgorde der strofen, en zelfs de woorden in de strofen geheel in de war, doordien de afschrijver een lontar vóór zich gehad heeft, waarvan de bladen niet op hun plaats lagen, en komen een twintigtal strofen dubbel voor.

Omtrent de Javaansche HSS. is op te merken dat a en b, op weinige uitzonderingen na, woordelijk denzelfden tekst geven met dezelfde schrijffouten en vergissingen; het ééne is een afschrift van het andere, of beide zijn copieën van eenzelfde Jav. HS. Veel beter is het fragment c. Zijn a en b afschriften van een Jav. origineel, van c is het wegens spelling als anderszins met grond te vermoeden, dat het naar een Balin. HS. is gecopieerd.

Ik moet nog met enkele woorden aangeven hoe ik mijn taak van uitgever van het Bhāratayuddha heb opgevat. Als legger heb ik gebruikt het HS. A, als zijnde dit een van de drie besten, terwijl het daarbij het eenige complete was in den tijd, toen Dr. van der Tuuks legaat nog niet te Leiden toegankelijk was. Enkele strofen, die in A ontbraken maar in B, C en D voorkwamen, zijn aan dien legger toegevoegd. Na vergelijking met de overige HSS. is de tekst van A alleen dan gewijzigd, wanneer die duidelijk bleek foutief te zijn. Andere lezingen, die mogelijk konden zijn, heb ik naar de Variae lectiones verwezen, zooveel doenlijk vermijde daarin schrijffouten op te nemen. Evenmin is er aandacht gewijd aan de telkens voorkomende verschillen van lange en korte klinkers. Voor zoover de Sanskrt-woorden betreft, is daarin de lange of korte klinker gebruikt, welke ieder woord naar den eisch van het Sanskrt taaleigen moet hebben, tenzij de maat zich hiertegen verzette, wat slechts zeer zelden voorkomt. In het laatste geval was de onjuiste spelling natuurlijk van den dichter afkomstig; in andere gevallen van de afschrijvers, daar naar 's schrijvers meening, in den tijd des dichters de Sanskrt-woorden correct gespeld werden. In de voorlaatste syllabe van inlandsehe woorden, die volgens de grammatica van het Nieuwjavaansch als gesloten, maar oorspronkelijk naar alle waarschijnlijkheid dikwijls als open moest beschouwd worden, is de schrijfwijze gevolgd door Dr. H. H. Juynboll in zijn Glossarium op het Rāmāyana aangegeven, dus bv. sām but en sām pun, niet sam but, sam pun. Overigens heb ik mij voor de spelling en de scheiding der woorden gehouden aan het systeem van Prof. Kern in zijn uitgave van het Rāmāyana toegepast, en uiteengezet in de Voorrede op dat werk. Prof. Kern geeft dit systeem nog maar als een voorloopig, aangezien er geen definitief is saam te stellen, voor en al eer een groot aantal Oudjavaansche oorkonden in facsimile zal zijn in 't licht gegeven. Tot zoelang moeten wij ons dus hiertoe behelpen; in ieder geval kan niet ontkend worden, dat met Prof. Kern's methode van woordscheiding het lezen en begrijpen van Oudjavaansche teksten in niet geringe mate wordt vergemakkelijkt. Het zou een nutteloos werk geweest zijn, een ander eigen spellings-systeem voor deze uitgave gebruikt te hebben.

Nog over een ander punt ben ik opheldering verschuldigd. Onze tekst van het Bhārata-yuddha, zooals die thans in de completee Balin. HSS. daarvan voor ons ligt, telt in het geheel 731 strofen. Deze kunnen echter niet alle van de hand des dichters zijn. Reeds in 1873 heeft Prof. Kern naar aanleiding van Zang XV van dit gedicht, door hem met vertaling en aantekeningen uitgegeven ⁽¹⁾, opgemerkt dat in die zang een ingeschoven stuk van 15 strofen voorkomt, en zulks op onwederlegbare gronden aangetoond. Hieraan knoopte deze geleerde de opmerking vast dat „in 't algemeen alle tooneelen waar minnarij, droefheid over 't vertrek van den minnaar e. dgl. beschreven worden, in ons gedicht onecht zijn“.

Met deze voorlichting waren die invoegsels van lateren datum met weinig moeite te ontdekken. Zij zijn bovendien gemakkelijk te herkennen aan het verschil van stijl. En dit is duidelijk. De dichter zelf hanteerde zijn instrument, de oudjavaansche taal, met gemak en met meesterschap; voor de afschrijvers, die met hun kennis van een verouderd idioom wilden pronken, was dit niet meer het geval. De door hen ingelapte stukken laten dan ook aan duidelijkheid meestal veel te wenschen over. Al deze invoegsels zijn door mij tussehen vierkaute haakjes geplaatst. In bijzonderheden zal aan dit onderwerp nog meer aandacht geschonken worden bij de Hollandsche vertaling van het gedicht.

Hiermede hoop ik voldoende rekenschap gegeven te hebben van de wijze, waarop dit product der Oudjavaansche letterkunde door mij voor den druk is bewerkt. Ik behoef wel niet te verzekeren dat de gedachte verre van mij is, als zou deze uitgave den juisten tekst bevatten van het gedicht, zooals de schrijver het heeft vervaardigd. Onze kennis van het Oudjavaansch is nog niet ver genoeg gevorderd, en er zijn nog veel te weinig Oudjavaansche teksten uitgegeven, dan dat er eenige grond voor een dergelijk vermoeden zou kunnen bestaan. Mocht ik er in geslaagd zijn een tekst geleverd te hebben, gelijk die, den tijd waarin de dichter leefde en de taal waarin hij schreef in aanmerking genomen had kunnen zijn, dan zal ik mij ruimschoots voor mijnen arbeid beloond achten.

Een woord van dank aan Prof. Kern voor de bereidwilligheid waarmede hij eenige emendaties op den tekst ter mijner beschikking stelde, en mij overigens steeds met zijne gewaardeerde voorlichting ter zijde stond, wordt hem hier met erkentelijkheid toegebracht.

Voor den steun van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, zonder welken deze uitgave niet had kunnen tot stand komen, gevoel ik mij verplicht hier eveneens openlijk mijn dank uit te spreken.

Dr. J. G. H. GUNNING.

Leiden, Maart 1903.

⁽¹⁾ In de Bijdragen van het Konink. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenk. van N. I. 3^e vlg. VIII: 158—187.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

၁၁၁။ သာသနာတို့၏ အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၂၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၃၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၄၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၅၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၆၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၇၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၈၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၁၉၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်
 ၂၀၁။ သို့သော် ဤသော အကျိုးကို မသိသော အလွတ်တို့သည်

N.L.II.

[illegible]

13

[illegible]

[illegible]

LI.

[illegible]

[illegible]

၈၇ ဟူ၏။ ။ အကယ်၍ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 (ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၈၈ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၈၉ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၀ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၁ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၂ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၃ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၄ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၅ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၆ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၇ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၈ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၉၉ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။
 ၁၀၀ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။ ဟူ၏။

[illegible]

VARIAE LECTIONES.

Zang I.

1. D mrih. — C kapëkan, D kapëkkan. — D nira. — AB suçramânglaga, C çdçramang°, D suçrama°, abe = tekst. — 2. D abc nda. — AB sang mangkana. — ABC ngkân lu°. — 3. De rakryan voor rakwan. — C °çangga, AB °sangga, hier en elders. — AD yatná. — B pamasah, C °çah, D °sâ. — D mangargya. — D sang acintya voor saha eitta, ab sang acipta. — D sawuwus. — C tēkâku, D tēkangku voor kêtâku. — ABC yatpara, D yan şira, abe yanpara. — 4. D anugrahâku. — ab yeka voor nâhan. — 5. ad tēka sira voor tēlas ira. — BDabc pađâpra°. — C tandēlire, ab °ikang, c °ikâ. — c çarat. — C awöh. — 6. C pu. — AC Sēdah. — ABCD saka°. — D kuđa. — Aab salwir. — C ni prang. — 7. C bhařâra sirangumâstawa sira, 2 syll. te weinig; c mara numasthaweng. — C yogya. — v. d. Tuuk i. v. susah: manggih voor manggēh. — ABD manguñâ°. — 8. A kamâliha. — C pâda 3: Kowarawa (bedoeld Korawa) voor Pâdawâ. — BC tūtta. — 9. C ndan, abe ndă. — C henggal. — c sakti. — Bab °pură wahn. — ABCD âruk, ab urug. — ABCD wândira. — D çota. — C paningganli (bedoeld paninggal ni). — 10. C tēkang, ab đatâng. — ab panâm-bhahi. — c °aweh. — ab magayuhan. — abe lakşmi, đ lakşmi. — 11. Be soka. — De langēh, ab langēn. — ACD mangkăng. — ab jrih. — Cab malumeh. — C dawu, D đawû. — Cab makilusuh. — 12. CD tanpâtământ. — A akuça, B °şa. — 13. ab kadi voor pađa. — Ce soka. — C sansâran. — A pañđaga. — c ngka lēs ngrēs, đ ngka ngrēsřēs. — A matulâđ, C manulak. — C timal voor çilâ. — 14. ab yan mangkâ. — A lumihati. — BCab tirah. — c tañjung. — 15. B maparē, D mahparē. — D purâ°. — ab ulahireng. — c angulahi reh tikâ. — AC huni voor wuni. — AC sâhya of řâhya. — C tēkap ing, c tēkap î voor tēka ring. — C ěmbunya, B ěbungnya. — 16 c tuli bhaçu voor bisu t. — C rēcēpa, D pacēp i.

Zang II.

2. A nggwan a°, C nggwan i, c °marongggwan. — ab var. đ catur pañđita. — C mawedâtusti, D °nâstuti, ab maweh ngastuthi. — C munagyani rahaywa. — 3. c. laku voor lari. — AC mareng. — ab nřpeng. — ACab mawarřna m°. — 4. abe lēbu. — B ring natar voor pađâna°. — AC bhatu, B bhařu; v. d. Tuuk i. v. natar: bhařa, i. v. wanguñtur: bhatu. — 5. ABCD samb(h)rama. — ab kunēng. — A lawan voor apan. — 6. B ri jro. — ab tkeng sabha voor Keçawa. — ABC haneng. — C lēngü.

— c çwara nikang voor tēkap ikang. — ab nikāng datēng, c niran datēng. — 7 D mare. — C ana. — S. ab waneh voor lawan. — A sungakēne, c ēkēning. — d agya tēka voor anggyākēna. — ab kapalayu. — ab mangēmbau. — 9. C heeft deze strofe na 10. — D sathak. — ab tannangikēt. — A makena. — C kusumā ma°, c kusumā pa°. — 10. b nahan; var. d hana, lawan. — abc rēs niki. — CD halintang ira, abd °(h)aji. — Ad kunang. — A saratnya. — ABD mungga, C mungguh. — C irikan, ed irikā. — c var. d katon voor tikang.

Zang III.

1. C tangeh, Babe tangheh. — A tēkâ. — 2. AC arya. — C kunēng voor Karṇna. — ABC pasaji. — AC mas. — 3. Deze strofe ontbreekt in B. — ab çighra d° voor yekānd°. — 4. ab ngkâ tah, c ngkânan voor yekân°. — D sa Jan°. — ab var. d ça (of sa) mbhrameng, var. d ook tanggape voor tanggame. — 5. C ta sam°. — abd ça (of sa) mbhrameng, c thanggamî. — c nirdon. — c mâpan. — 6. c rikâ rēši. — BC somya b°, ab çomyambēk.

Zang IV.

1. c bhaṭāre. — A mâharṣâ°. — C tēkengol, ab tēkengnhol. — 2. ab ing-zaning. — ab nganḍaha voor nganḍchi. — C huwus ira. — ab pinēnggah voor pinēngg. — BCabe mārṣyārē°. — C sahlata. — ab sawēkas. — 3. C huwusira. — B tangi voor tangis. — c şokâ voor çobhâ. — D bhaṭāra. — ab wēkasanira. — De gwan. — ab nirang voor ri kwan. — 4. C rama voor râmya. — ABD Kurunâthâk°, C °natâk°. — abc açan. — 5. De Kṛpa voor nṛpa. — A mangapnya. — c tan weyâ. — D sasisi, c saçiçi. — 6. ab nahan voor nihan. — ABC samparke. — ABC pasajisaji. — 7. ABD nda i. — ABC ngungsi. — C wuwus. — A tucapa niki. — A ajapana h°. — 8. C °sumē, De °sumēng, a °sēmu. — BCD marmmâ°. — 9. AC mukṣa. — ab nira manolih. — De ring jro. — 10. ABC magantâkēn, D °tikēn, ed °tyâkēn. — A tâsih. — 11. bd ngisēpi. — 12. ABC mayu voor wayu. — ADbe sumalēk of °lök. — 13. ABCD dwârâ (of °rang) laya nininēb of hinginēb. — D çumiñja, c misuñjang. — D açuduk i winang. — De ang(h)imuti voor amutihi. — 14. ABCD ghatita of °ṭita. — a hanangakēnâ, c hanarakēna. — D eurih. — B kenggâ, ab kengguh.

Zang V.

1. B mangrēnggâ, Dabe mwanrēngya. — A tikang, BCD ikang. — De B(h)ānu-watî. — 2. AB tâmah. — De rehnyan. — AD mahēñî. — ab tuñjung mahanthēn. — 3. Dabe paḍa s° of ç°. — Cabc t(h)on. — C hulat voor wulan. — C bhaṭa, D bâçâ. — Cab tētēh, D tētēw. — De kinalatyan. — Dabe ketakâ. — AC tika. — 4. De harşeng

voor marmme. — 5. ab angagēm voor angamēr. — 5. AC ngkan mo°. — ab titthir asāṅg. — 6. ab nora tan voor koratan. — AD rapu. — C in pāda 2 en 3 onbruikbaar. — D vṛū. — A rāṅgrum. — De lulut voor langū. — Pāda 4 ontr. in A. — BCab marṃma nikin voor hetu niran. — D rēmpu. — 7. Pāda 1, 2, 3, ontr. in A. — B ādamār. — De agra. — Dabe muktya. — ABC rara, D reras, abe = tekst. — 8. D raras voor rarab. — D kryat voor °ng. — C narum. — ABCD ghāṇṭyā of °ntyā. — D °ngunggung. — A lare voor rare. — D lēñēp. — 9. De ndā. — ACD lunghā. — C mār wwas. — A °tunggwī, De °tunggwā. — A mara voor mura. — B °pakukuyung, Dabe °kukuruyā of °luyā.

Zang VI.

1. CD rapu. — Ba ça(of ʃa)bdaning. — A pakagan, ab pagakan. — BC bhramarā°. — 2. HSS. gandha ning. — C pāda 2, 3. beschadigd. — C moliholi. — ab manēgahnēgahi. — 3. A dūta, ab dutā. — B i muka. — C pāda 2 beschadigd. — abe harṣa voor irṣya. — AD asane. — C susupēn a°. — ab nakona voor manona. — C winaweng. — 4. ab krammā voor katon. — C tārēngē. — C nikang. — ab °umēki p°. — 5. c manēlihī voor manulihī — 6. ab amrēm voor amōm. — A lēngēng, D lēngēh voor lēngō. — ab tuvi voor tawing. — C ring iring. — 7. c i kāla. — ab ngalayakirana voor halēp ingalaya. — ab awiṭāṅka. — A ri malintāṅg. — 8. C huningā. — c ri hawā, ab ning wayang. — C salēkas ire. — Cab laga. — c tingkah voor polah.

Zang VII.

1. ab ʃindra. — ab mangka sang voor makāśya. — BC makādi Dh. — ab Darapata voor Dhṛtapura. — 2. Dabe ton. — 3. ab rikang voor rikā. — c siran aḥabda. — A bwat. — Van maḥabda tot tiki 4e ontr. in C. — 4. ABD ayugalani. — D °tālyus. — ed kunēng. — ab ning voor ring. — ed C. len Karṇa humingēl. — 5. Pāda 2, 3, 4 en pāda 1 van strofe 6 ontr. in C. — ab Jānaka Narada. — ab ʃaparanya. — 6. ab tumut mojar. — ab var. d ʃang Jayawara. — 7. ab kunang. — C ala, c halā voor alah. — ABCD mangkin e°. — 8. ab samānta voor sāmānya. — c nirā, ab nikāṅg voor nirang. — A sārabde, C sangrabde. — ab ratā sampun, c ratā tikang voor kudātingkah. — ab mujar voor ujar. — 10. A sawangkāṅg°. — ab mojar voor majar. — abe ʃrī voor sang. — c Yadukula. — ABC ʃāstra, D saḥtra. — CDe umer. — ABC wawaragēn, D ēngēn.

Zang VIII.

2. B sirā. — c iran, ab ikang voor ira. — d ʃasura. — 3. ab lumampah. — A asiga k°. — A liṇḍung, B liṇḍutti. — BCD padolah, ab paḍolya. — ab ginañjung, c ginañju. — c kocak voor kombak. — A kambwāṅg, ab kambang. — 4. AD tandwān. — abe °wa ngrēs. — ab datanpa voor dyaṃ tanpa°. — ab Karpa voor

nrpa. — Pāda 2 ontbr. in C. — ab tēkap ikāṅg. — A harēpi. — 5. C ḍadhi. — 6. ab ḥaneng. — A bhaṅgā. — A bhagnan. — ABCD b(h)jaṣa ma°. — ABCD rah. — 7. ab pagēlēng. — ab karuna. — c rēs voor rēp. — 8. ab ngka ta, ed ngkā tang. — BC ab umareng. — ab sira Hastinendrā voor nira Korawendra. — abe kewāla. — ab gina, c gati voor raṇa. — A ri prang. — 9. c yekāpa°, ab yekapwa. — c tah voor bhoḥ. — ab ṇulah voor ṅgulah. — 10. De nira voor sira. — A syuyutsu. — 11. A kram, D akṛm. — ab nda. — B ri Awangga, C ri H. — C makoli. — 12. A tēmweg voor mētweg. — A jugang°. — C mamwit haneng, ab māmwitane. — ab yapwa tan voor rapwan ma°. — 13. c tēkwan voor nāhan. — A ṇyākakas, C prakakas, abe pwa kakas. — C wuwūs tēkap ing. — ab sawisma. — 14. ab byatitanēn, c byātita sang. — ab lumakya voor lumampah. — C ṽyekang voor yeki. — C do, c don. — 15. ab nya voor nā. — AC agrahe. — D sirang voor ri sang. — 16. ab mahyang, c mahyun. — C ngkān satri°. — 18. C henggā. — c. tēka siran voor tan ucapēn. — A tēka ri voor tēkap ing. — ab var. d tēka ring voor takērang. — 19. Cab sang Pāṇḍu°. — c. lawan Sadewa voor l. sang antēn. — 20. A mangkang. — c Drupadaputra. — D sabdā° voor rabdhā°.

Zaug IX.

1. C wrē, A wrō voor wrā. — AD agraḥ. — var. d tingkah voor cihna. — Allen behalve A turangga. — 2. ABD ngkān. — abe araras voor ararab. — AC paru-hun. — BC seṇḍung. — 3. Cd mwang, c myang voor wwang. — ab var. d pamong-mong. — abe mwang voor wwang. — c lumayu voor lumaku. — D apet. — 4. c liman alas voor gajah a°. — AC lumakwā°. — C amapagerang. — AC mangkin. — ab lumampah voor lumumpat. — A anēngka, abe manēngkēr, d anēkēr. — 5. AD ngkāne. — ab sawarṇa ma°. — ab lagi, C laris voor lari. — Cab ṣē (of sē) nganeng. — 6. Cab ḡriḥ. — C hendah. — ABD rumabhaṣa, c ḡbhaṣe. — B amiṇḍa. — C mrik. — ab pētēng voor ḡpāta. — 7. HSS. masiring aring. — ab sa (of ṣa) ngka, c ṣangkā, d Ṣangkha voor munggwing. — a sang Ṣ, b sa Ṣ. — ab paswang. — 8. C ndah ke. — AC mahantēn. — ab māwraṅg, ed māwrā, var. d āwrā voor mawyang. — 9. abe ratnāniwaryya. — var. d hapan, C yapwan ta. — 10. ab var. d tingkah voor nī°. — D pinati. — AC kweh. — ab paḍākrama. — C yekan ngrak. — abed huning voor lung ning. — 11. ab ning voor ring. — Aab Yadukula. — ACD sāmpūrṇanang. — 12. ABCD dwitiyā. — AC bhrā. — BCDD ḡpatiḥan. — c var. d linakābrah. — 13. D tēlas i. — ABC S. pwang. — B wuwus voor huwus. — 14. ab warṇna hier en elders voor warṇnan. — ab suka sira voor paḍa suka. — AC lari voor lara. — Dabed tansah voor yan sah. — BCd mangungsi. — Cab mangkin, ed mangke. — B yāwēka (bedoeld ḡkas?) voor yāwētu. — 15. A tan ngeh, D tangngeh, C tangeh. — C Paṇḍuputra voor ḡpatni. — AC kweh. — abe wruheng. — 16. ab ḡjojar. — A inajēṅgan, C hingajēṅgan. — AC kweh. — abe lawan pararyya voor len pārthiwākweh. — c ginanthung. — abd ni prang. — C rapwa, ab yapwan, B lāwan. — c sagēlara ning. — ab wirayodde(ng).

Zang X.

1. A Drtyapati. — 2. CD rika. — AD tēg(h)al ikā. — BC wuwus voor hawus. — ABC ʔwartti s°. — 3. C katon ika. — 4. c pan apurṇa voor paḍa p. — ab bhusaṇa of ʔsaṇa voor wāhana. — ABC waninya, De wilanya voor wilangnya. — ab sawēkas voor ʔlas. — ed tēka rikang voor wēki tēkeng. — 5. abc mara rikang voor saka r°. — abd nṛpeng. — A tēke. — ab nimita voor hetu. — 6. ABC b(h)isūwe. — ab sang rēṣi voor s. dwija. — 7. AD nika. — c sakerikang, ab sakeng rikāṅg kuṇa. — C anggagapakēu voor angharēpakēn. — AC srang. — 8. ab nira watēk. — c rikāna voor sinantwa. — ab risak mukaning. — c angrēgēp voor anggēgē. — 9. c ira voor ika. — A maparēk, B maparōm. — B amuntwaning. — 10. A ri sang voor sirang. — BC wukir pārwwata. — 11. ab kunang. — Babb waktreng. — c tēngēn voor tēngah. — 12. ABCD kaḍang. — Dabed (w)wang voor pwang. — ed Kṛpa voor nṛpa. — ab Kṛpa voor sira. — 13. c ni narendra voor ri narāryya. — c tūrēh voor tūrēh. — abc lagā. — c kunēṅ ʔahur i sang J. makon s. — ab var. d prabhu voor sira. — AC ʔhilā. — abc ya ring. — var. d rapāṅga voor paprangan. — 14. c pwā nṛpa voor pwa sira. — Babb mareng. — C maḥoka. — var. d tingkahe voor purihing. — c i sang lawan. — ab pujangarēp. c puḍāharēp. — 15. abc kunēṅ. — ab halap. — CD jaye. — BD madṛwya, ab mandang wwang. — 16. c sahāṣa voor saharṣa. — c ʔowangan yā. — Deze strofe ontbr. in C. — 17. C in pāda 2 onzin. — HSS. ratheka. — AD kudeka. BC kūdā ka°. — HSS. manteng, ab matyeng voor matteng. — 18. A mibhāga. — ab ʔmanangsēh, c ʔmaṇaḥēh. — ab mawa, var. d paḍa voor maca°. — B pira voor wira. — 19. abd kunāṅ. — ab var. d prang ing, c prang i voor lawas. — ab wira S. voor wara C. — Cab nika voor nira.

Zang XI.

1. ab yeka, c sighrā. — Babb yodhā. — 2. BCab Jayās°. — ed ʔngimbangi. — 3. C mati. — ab kukud alayū. — c lud sang voor tēkwan. — 4. ab mamuk voor mukwūk. — ab dewastra. — C manah voor panah. — c anuḥuni voor anulungi. — 5. ACD st(h)ira voor wira; ab dira. — 6. ab tomara. — abdingaran. — abd Santhanuja. — A pipitu, ab kapitu. — 7. abc. ndā yekā. — ab rikang. — ab maharṣeng, c maharṣe. — ab nira voor nikā. — ab arēmuk voor angrēpa. — BCD ikāṅ voor ikā. — 8. abc rēṣi of rēsi Bh. — C abe ton. — ab tēkan voor ngkā. — AB ʔabde. — A ājareng, ab ojar. — ab nahan marma. — B anāmbut gada, Cab a. sira ta, c a. ʔarah. — 9. ab ʔang Paṇ°. — Dawur, c awuh voor awū. — ab matya voor matta. — Byarton. — 10. abc ton. — ABC cakra ning. — ab manggēh voor mangkā. — 11. ab tanpēgat. — C ʔgalajōṅ. — Cab sang D. voor saD. — AB moghā. — A panapih. — C pangungsi, ab mangungsir.

Zang XII.

1. Cab Wiráŋá, D ɛtang. — ab var. d panangis, var. d ma°. — 2. c náso, ab noswan voor náçá. — C ingutus. — 3. AB hanak. — Cab ikang. — AD lyus. — A muktyá. — ABCD ywenaka. — 4. Bab malumeh — D hinari°. — Bab ɛwuwus. — ab sawéka voor malara. — ABC inañut. — 5. D inañut. — C ginunēm. — ABC angajēnga°. — 6. C wuwus, c tēlas voor huwus. — ab Drupadaputra. — ab tēlas arēpat. — 7. ab mwang. voor çri. — C iki, abe ikā voor iki. — 8. D ya tka voor yata. — ab mađani voor pinadjan. — abd panalingan. — 9. C byûha, B byûhang. — B lakšanā. — abe mamasāsi. — 10. abe nira voor nika. — BC atusnya. — ab yodenggal. — A nŋpa voor Kŋpa. — A umungsi, B ɛsing. — 11. d numarēk, ab humarēk, c humarēp. — HSS. Pārthā s°. — ab ora tunggwing. — 12. c wēlak, b pēlak, a pēlēk. — HSS. tēkap ni. — D mađēta, ab mađēm̄mi. — 13. ed mapulihan, ab ɛhá. — abe gaja(h) rat(h)a. — D sēs voor sūk. — A ɛkawyā. — 14. ab hana ta. — A parataratan. — 15 ab sang Dur°. — 16. ed. kadaçaguna, ab var. d kadi ça°. — C ngibēking, c ngēbēki. — 17. C irika ta. — abd kaparihēn. — D lumihata. — C raŋa voor ratha. — var. d nya sah I. — 18. Babe Kŋṣṇā. — ABCD amuṣṭi — ABC bhrā. — 19. c. wawang voor muwah. — A patyāna. — c maraŋalaris voor maran umulih. — ab ɛwa(r)gga tang. — 20. abe gamēli voor gēmēngi. — C ri nŋpa, ab nŋphathi voor ri sira.

Zang XIII.

1. ABCD tātkaālā. — ACD ngkân. — 2. ab. Darmmaputra. — abe nireng. — a Palguṇa voor Pāṇḍawa. — a ontbr. pāda 4. — b irā tēkannira. — 3. ab lumurugeng. — Dabe yekā. — 4. ab tan warta hier en elders. — Van sēkar tot en met cārṇna ontbr. in a. — A rēṣing, BD rēṣi. — A māyang, C wayang. — Be mangēli. — Cab tan(n)awas. — 5. A kirṇnang, ed. kīrṇnā voor çirṇnāng. — Var. d Pradhīpa. — c nira voor nika. — C lud voor de. — ab Sahadewa. — 6. abe ndā yekā. — abuwang uwus amuṣṭi. — AB yekan sō. — 7. D mēkula. — c nghing tan, ab i(ng) tan voor ndā tan. — Cabe (h)ire. — 8. ab sang P., sang K. — A. tekan, abd teki. — BC ɛlungan, ab ɛsilulung ing. — 9. HSS. Pāṇḍawa m°. — A sinanmatan. — ABCD palaywana. — BD masādhana. — 10. Dabḍ pṇā. — ABC ndan d(h)°. — ab rakwa voor siddhi. — ABCD tan voor tar. — B ɛrēngēn, D ɛrēngēh. — abe tēkap i(ng) voor sira ri. — AC wuwus voor huwus. — 11. abe caritan voor huningan. — C ngkāne. — abe nāhan hetu. — ab niran mulih, c nirā mulih. — 12. ab nira yan voor niyata. — ab lagā rikeng. — ABCD (h)inastwakēn. — ABCD mangkāngaçwa. — ab katiban. — 13. AB prapte. — A gajendra mātṭi, ab gēlār ghajendra. — 14. ab çirṇna voor kīrṇnāng. — ab satulalay. — c i dwapa voor ing gaja. — ab sira, de çīra, var. d sara voor sāra. — Pāda 4 en pāda 1. 2. 3. van strofe 15 ontbr. in A. — 15. abe ndan. — Cab bagua. — ab mēnuhi voor ɛngudani. — D ni sang, c nira voor nikang. — a dang ŋwang voor anghing. — ab ya maphag. — 16. C sāmbyā. — ab sakti. — A putrika. —

HSS. ngkân m°. — Cif. Bl. patita sira sāha wahana. — 17. C mist pāda 1. 2. 3. — Babe kirṇnā. — ab mangkin voor manggēh. — ab hilang voor nikā. — BD amupu. — ab anabēt voor animbati. — abe yātā. — ACD nikang, B nika, ab nirā voor ning a°. — 18. Dabd pwa. — ab ning, e ni voor ring. — Cabe ramyā. — d angrēmēs. — ab ndan voor tan. — AD mangkāng. — abe tanpamrēm. — 19. C. anghurip, ab ingurip. — ab sang Wṛkodara Dhanañjaya. — A tumulari. — e nika pagēla°. — e ruçak voor punah. — abe rinampak. — abe mawuwus i(ng) sang S. — 20. C Trigatti°, ab çri Gardapati — A sāpta. — ab var. d majari voor mu°. — HSS. ni samipa. — ABCD tan wēdi, ab = tekst. — ABCD nirā(n) ta. — ab iradoh, e inadoh. — 21. ab ndan mangkat voor ndah mangkā. — ab var. d. Dṛṣṭhapura. — ab var. d. patih Wṛsaya. — e lumaku voor °ga. — 22. e mahadwija. — ab hilang i. — abe wara voor nira. — ab gēlar adinya. — 23. ab nda, e ndan voor ngkā. — B rumu°, ACD rumāmpaka(ng). — Na pāda 2 hebben ab 12 regels ingeschoven. — ab anging P. — ACD lingirāng. — 24. ab çri wara. — ab tutuk prawira. — C çri voor sang. — A tēke. — 25. abe mamuk. — ab dwijeçwara. — BCDabe çirṇnā. — ab ilāng, e hilang voor ilang. — D sī voor sang. — ab Kurukula. — C marinūsir. — 26. ab pinakēkēs. — A impūr. — A sakti. — C narendra voor °rāryya. — F (zie Cohen Stuart, Krit. Aant. bl. 84 en 85) heeft vóór 26 drie strofen ingevoegd. — 27. BC sang, ab var. d mawang watēk. — ABCD manta, ab mati voor matta. — ABCD Lakṣaṇa°, ab Lakṣmaṇakomāra. — 28. In ab vóór strofe 28 drie pāda's ingeschoven; zie F (Cohen Stuart bl. 88). — Met C te lezen panahpanah ira. — D gēgēr. — D amarēk. — D tan pējaha. — A makiyuleng. — 29. HSS. rasane. — ab sinamanika. — In e pāda 3 en 4 verwisseld. — 30. ab mangkin voor manggēh. — ab kasihan. — ab humiraṣa, D tumarasa. — abe manggēh voor manggā. — ab saphala voor sēmpal a°. — 31. ab Yamarupa. — ab var. d mwang tang, ed mwang yan. — Bbc ndā, a ndau. — ACD sākatibān, B sāng k. — ab kasihan voor māsiha. — 32. ab wadanak°. — Allen behalve A tēkeng. — ab mwang tang voor mangkā. — Allen behalve ab çaleçale. — ab jinampwakēn. — 33. ab. datan voor ndah yan. — e raṇa voor laga. — ab maharṣa puhara. — ab madu kuning. — AC mangkin. — ab alindri of °dra. — CD hēning. — ABC g(h)ulā. — 34. Ce ndē, ab nda°. — C sirang jinēm. — ABCD manta, ab mati voor matta. — D ēdyah. — 35. ab ning voor ri. — ab nika voor wēki. — abe tingal voor tingas.

Zang XIV.

1. ab tahēm voor tahas. — B °ngalaga. — ab alindri. — AB ginintēn, ab ginitwēs. — 2. B sang P. — e var. d hirēng voor kulēm. — 3. ab wēka ngaran Bhi-manyu, 1 syll. te weinig. — ab tumuta voor kim°. — BC *kuṇḍa. — 4. In e strofe 4 en 5 van plaats verwisseld. — Ce kunēng. — ab ika voor iki. — e karana niran voor niyata m°. — 5. Ce kunēng. — 6 ab krama datēng sang aryya K. ri P., 1 syll. te weinig. — C amating. — ab çirṇa voor çakti. — 7. C wara voor wēka. — C mawuwus, ab tēlas, 1 syll. te weinig. — 8. A umuhun, e anguhut. — 9. ab parēng voor marēk. — D mawō. — 10.

ab lēwu voor lālu. — ABC mapulī. — ab karaṇa mangrēbut ta sira wēkanta, 1 syll. te weinig. — 11. AC pratijñā. — Bā yan tan. — d prasiddha. — 12. C dīnāt(t)an, ab var. d thinut. — d ta tika. — ab sang dwija, 1 syll. te weinig. — 13. ab var d marēk voor marēn. — Cc ejjunāṅg. — 14. C mari voor mara. — c tēka mara, ab mara, nguni. — ab tēka dinuta voor katēkan i dāta, 1 syll. te weinig. — 15. A ʔka Prapuspa. — c ʔena, var. d Sena. — 16. ab samanta, c ʔamaptha. — AC ʔaʔangka.

Zang XV.

1. var. d metakēn. — 2. Aabe ngkā. — 4. BD lunghā. — ABC mati, D mating, c = tekst. — 5. C mamwit. — ab ʔiti° voor gati. — abe murang of mo° voor lung-hāṅg. — c tā praliṇa. — 6. ab pintangku voor sihanta. — c dona. — AC ʔkēne. — ab ʔn angikēta. — 7. A ndā, abe dyah. — ab yapwan. — C dana, D tana voor hana. — A gaṭran rī, c g. theṅg. — D mahāntēn. — ab mureca voor mūrṭṭya. — 8. De masūkar voor pa°. — Cab ko. — B ʔngkā. — 9. A hane, C var. d taneng. — AB pwā, C. mwang. — c irikā, ab i kanan. — 10. c tinghal theṅg. — D i dulur. — D taywā°. — 11. A kawuhan voor kahuwan. — 12. c dyahkwebu. — A lah voor hāh. — 13. ab kita voor sira. — c hanuruye. — 14. abe ngupihe. — A tayanni°. — ab nis voor sis. — c syapata. — D wet si°. — 15. Cc yekā. — 16. ab tēka kēneng voor kawēkase. — C ngkāneng, ab kaneng. — B luh kun°. — abe wāsas voor mamwas. — 17. c warah (bedoeld wara) voor sira. — c karaṇāku ta. — A tēbū voor tēbēṅg. — c kātang-kwību, ab ngkā baktingu. — c katuturā. — ab rari pangamēr nira ngucap luh voor kari enz. — 18. c sabda voor sāmbat. — ab ndan, c ndā. — ab wara voor priya. — c praptha voor kapwa. — 19. c byatitan. — De ndā. — B lunghā. — 20. ab mangkat, c kapwā voor mangkā. — 21. AC ʔighra. — D sa Kuru°. — AB ʔūci°, CD suci°, of ʔuci°. — ab mangkat voor makā°. — 22. ab ton gyā voor tonggwan. — 23. A māprameya. — ab bēlahnyā voor lēbānya. — 24. Pāda 2. 3. 4. ontr. in C. — BD ʔnāndan voor ʔnāṅdan. — abe var. d kīrṇa of ʔṇa, var. d ʔirṇa voor kweh ning. — d wīratara. — c var. d atiṇāra. — 25. BC bhasmya ni. — ab ngka tan voor tātan. — Pāda 4 ontr. in C. — B ʔrūthining. Hier eindigt codex c. — 26. AD wēking, BD wēki. — ab harṣa ning pati voor trāsa ni hati. — ab paḍa ngrēs. — 27. ABC ʔirnnā. — C akweh. — A sī W. — ab wira voor wara. — 28. D lunghā. — a angrēs, b arēs zonder ya. — ab teki voor tekān. — ab ya tang voor irang. — 29. ab ton. — ab malila. — C lēkas irā. — 30. ab tan warta voor ngkān wyarthā. — 31. C len turangganya ta ʔirṇa voor Kurunātha enz. — 32. C lunghāṅg. — ab Yudiṣṭhiraṇi. — 33. ab kā voor ndan. — ABCD Kambojawana, ab ʔhaṇa. — ab Abisatya. — B kīrnnā, C kēṇna. — 34. ab tēkap ira sang ariya. — 35. ab Dirgamantra. — ABCD Sā (of ʔā) trusya. — ab Dursana voor Dursaha. — ab Durmmaja. — 36. ab mati voor gajah. — Cab marmmanyā. — 37. Pāda 1 in B onleesbaar. — D dhik tah. — 38. var. d hati voor tija. — ab ngayat. — ab linakṣan. — 39. ab dan yeka. — ABC bhrā. — AC krak. — C yeman. — ab nirodra. — 40. Bab

niragra. — AB i ninda. — 41. C tanggul, ab eki matinggal. — 42. Vlg. Prof. Kern te lezen Korawang ti. — 43. ab karanâ, B karân voor karu. — B dininda, C dinênda.

Zang XVI.

1. BD aparē. — D angarak, ab anurak. — Cab D(h)ananjaya voor sang Arjjuna. — Cb Kuruputra. — 2. BD mapuli. — HSS. âwyutâyu; te lezen âyutâyu, m. c. voor Ayu° (Prof. Kern). — Cđ ring, ab ning ayun. — ABD °pamanasi, ab mama-nasi. — 3. Cabd mangkin. — d nikang. — ab Kurubala tweemaal voor °kula — 4. a apēyōh, b apējāh voor apēsēh. — AB sulam voor °p. — 5. ab ika voor iki. — ab nirā, d nikin voor nikā. — 6. A mamanahe. — D tagēl voor tu°. — ab var. d wawang. — Cab mareng. — 7. ABD mamūkaneng. — ab lawannirā voor laga nikā. — var. d ġirṇaha voor punaha. — abd yayāh voor bapa. — 8. ab var. d a. ġirṇaning bala makādi. — 9. ab mareng voor ri sang. — D gahapi. — A pinalihan. — ab nāta Salya — 10. ABD irikang li°. — 11. ab naminta. — 12. ab ri sēdēng ira. — HSS. sagila kē-nang. — 13. Bab tēkā. — A mangalimūt, ab mahalimut. — ab apa karikā voor syapa kari ko. — ab tikang voor nya ring. — A mawarahi. — ab lawan ikā(ng). — C arukēt voor °rek. — C. magēgēm voor °tēgēg. — C animbhut, D anambat. — ab amrang. — 14. C rēse, ab rēsi. — ab ta sang voor tikang. — BCD hananāng°. — A tang aprang i. — 15. ab ri jēmuri kâ. — ab gajah rathâ. — HSS. rathānap°. — D sang aprang. — 16. ab sakorawa. — ab nikāng laga voor nikang raṇa. — 17. abd laga voor bala. — ab mangambat. — ab masangkya. — B muhutti, ab muwahi voor muwuhī. — ab gajah voor liman. — 18. var. d ta sanak ira. — C tika, ab nira voor nika. — ab Druwaja saratâ; te lezen: °jayarata, m. c. voor °jayarâta.

Zang XVII.

1. BC pramanta. — ABCD Wṛṣṇin. — 2. ab tan kewraṇ yan. — ab Bhayuputra voor Bhīmasena. — ab mighna ring. — ab ngka tan voor tātān. — ab sira voor çara. — A de ni sang. — 3. ab dan. — AC tomare, a prawireng, b prawareng. — C çara voor çakti. — A tēke. — ab de nirang. — 4. AC krod(h)â. — abd ton. — d dinaṇḍa — 5. C gajah sakti. — ab ngkâ pwekâ le. — ab kâri voor ngkâ ri. — 6. HSS. sira voor °ang. — 7. ab nan ling sang K. — ABC Kṛpāçēāryya. — D duh, ab u voor °o. — D mangka. — ab tonton. — HSS. tēkapuya. — ABCD saking of sakeng. — ab var. d kanya voor kanyu. — 8. D mukēt voor wākēn. — 9. BD prāptâ. — Cab hanāṅgap. — ABD mūksāṅg. — ab ya kunēng i sāṅg. — 10. ab layatthing voor larut ing. — C mējahi. — C mrih. — ab mahastra. — 11. ab nda sang voor deya. — ab yekanti. — C amukâ. — ABCD tanāṅswāṇḍya, ab tanāsadya. — ab tēkwān tâ, var. d tēkwan yan. — AB biṣṇ°. — 12. C manggēh yan. — BCD sāstrâ°, A sāstryâ°. — A inajēn-ganire, ab hinajanganirâ. — BCD ngkon.

Zang XVIII.

1. AB mapag. — ABC paŋik. — 2. ab dadahira of ʻri. — CD ewēhā. — D ɕigē-
gēn, Aab sigēgēn. — 3. ab ɕāng wruh. — D ira reh. — 4. ABCD kaluputan. — ab
angrēs. — 5. ab mahastra. — 6. C ʻbuna, ab ɕwalēmbana. — 7. d nikan, var. d
nirang voor nikang. — ab irā voor ikā. — ABCD wārgga. — 8. ab tinugēl voor
tinēkēk. — 9. ab bala voor bapa. — 10. ab wawang voor muwah. — d ɕrēnggiwan,
ab ɕynggiwan. — 11. BC biṣa. — ab wawang voor muwah. — ab Hawanggapati. —
C tēkā sahasā voor mamapagakēn. — C pagēnturan. — 12. ab Korawa ngrēs voor
rākṣasa sōk. — C handakā. — ab winatang voor ginalah. — 13. C nikang, ab nirā.
— ab anglēk. — ab krētēb. — ab ginantar voor ʻnalah. — ab kahala tēkeng, C ri
kalakūtāng. — B kirṇa voor ɕirṇa. — ab Phāṇḍuputra. — 14. ab ngrēs. — ab
hanging. — Missehien beter Pāṇḍawo. — ab sang voor swang. — ab amūk voor arēs.
— 15. Cab ʻsutā. — ab tarpa. — ABCD ni voor ri. — 16. C mangandēging, ab
mangandēling. — ab angrēs. — ab pan nora. — 17. C anihi, A hana ri voor hanan
i. — C ngarēp. — ab hastra voor ɕakti. — 18. ab kunāng. — abd muringah voor
mulinga. — Cab ʻkacā.

Zang XIX.

1. ab ɕuh. — Bab byaktā. — 2. d wutah, var. d mugah. — 3. B Rawisute. —
B manēngkōr, abd manē(ng)kēr. — abd mwan voor tang. — 4. BD tanpā. — ab
tēkapnya. — C lingire. — A yeking, BC yekin. — 5. ABC mūngsi. — ab mangungsir.
— D matanggal. — 6. ab tandya voor ta dyah. — ab sakeng voor matī. — Cab sang
of (ɕang) Dur°. — ab kân voor tan. — 7. d yatna voor harṣa. — HSS. rikan sang. —
abd nikin voor niran. — HSS. anungwing. — a var. d rathagrā, b ratha brā voor
pārwwata. — 8. abd tan deya voor tādē ya°. — BC yadi. — ABC ɕatru pr°. — C peka
voor pweka. — ab surup. — 9. HSS. manta voor matta. — In C ontbr. pāda 3. 4. —
A dhīra voor wira. — 10. In C ontbr. pāda 1. 2. 3. — d nda tan dwa ma°, ab tā wādyā
ma°. — abd tikang voor ni°. — abd mapagi(ng), ABC madēgi, D mapadgi. — d
Pāṇḍawa, var. d Korawa. — 11. ab pakambe. — ab maprang. — AC amrangā, ab
amrangi. — 12. D Pāṇḍawc. — Cab sang Dur°. — ab tikang voor tigang. — Cab ngkā. —
HSS. sāstranyān. — 13. var. d Hiḍimbyātmaja. — abd tumuteng. — ab hṭi(n)i,
d ṣṭni. — 14. ab nda voor he. — AB mār a°. — B mahawās. — 15. ab rāpwan voor
yapwan. — ab sarowa°. — D manggil. — C marēk, ab marēki. — 16. D kumū°. —
In a en b ontbr. pāda 3. 4. — 17. BC alumah. — 18. AC tan āngdadi. — C jema-
hina voor ʻdyah. — D ndā, C ndan. — D ngarapa nyan, ab karanānya voor niya-
tanya. — D tapwan voor ra°. — 19. ab nāngling sang wara P. — AD ring ɕri of
sri. — ab ʻmuhun voor ʻngadēg. — ABD tēkeng. — D tātan dwa, ab dā tandya. —
20. ontbr. in D. — BCabd srang of ɕrang. — var. d sowangnya. — 21. ABC Sīmūsuta,
Dab Sini, d = tekst. — ab var. d satru Dharmma. — D amaṕēh voor amanah. —
D srang, var. d sang. — ab ndān yeka. — ab matya. — 22. AB ʻdharuman. — C

parē. — abd raṇa voor ayun. — 23. ab ndān yekā. — D 'lēpasakēu voor 'hudanakēn. — B ri hru. — D apuli. — abd pān a°, D var. d mānah. — 24. A tan d'wandyā. D tan wyartan, ab tāt wādyā, d tatandwa. — Cab sawipra. — ABD mati, Cab mating. — 25. AB tāstrika, D saçtreka, ab gastrika. — ABC hilang, D lila voor 'lilang.

Zang XX.

1. ABC rikān. — ABC manantwe. — BC mātī. — 2. D mate ring voor matī sang. — CD prang, ab myang. — D sopadi mujara voor tanmu°. — 3. AB nikā voor nīrā. — D Bhīman tandang a°. — 4. Dab tuhu ning. — Prof. Kern leest mahēm pwan voor D maugēm°, ABC pangēmpwan. — AD mahasti. — 5. AB numaramarah, CD 'haraḥ of 'parah. — HSS. gupe. — ab ikā voor rikā. — HSS. brahmārṣi en umajēng. — ABC gaṇa voor gagana, en ter herstelling der maat umajēngi(ng; d = tekst. — 6. D mamēkul voor 'kī. — D kī voor sang. — ab sang Ku°. — 7. D 'krit voor 'krak. — In D ontbr. pāda 4 en pāda 1. 2. 3. van strofe 8. — 8. Cab aneka. — ABC Kṛpācāryya. — Cab mangke ri voor makering. — 9. var. d mamēki voor mangiṇḍit. — BCabd 'ganyā d(h)ik. — 10. HSS. sampenyā°. — 11. Dabd lungḥā. — ABD 'gwāstrān. — 12. ABC 'hakēnang P., D mapuliya sake, ab = tekst. — 13. In D ontbr. strofe 13. 14. 15. 16. 17. — AB hyang i sira. — ABC pangdadya. — AB tang voor tā°. — 14. Ca B(h)imajar. — C lumaga, ab lumageng. — ab marawaseng. — ab Korawabala. — 15. BC wuwus voor huwus. — 16. C samangkāt. — In B ontbr. pāda 2. 3. 4. en pāda 1 van strofe 17. — ab kunēng. — A tan çānta. — 17. ab tēkap voor tēlas. — AC sāstra, C saçtra. — AC marawaçā, ab 'waseng, of 'waçeng. — ab Korawabala. — ABC mawētu. — ab sam (of çam) bhrāma voor 'grāmā. — 18. var. d tumēḍuna voor 'muruna. — D gaja rata voor ratha nira. — ACD 'langan of 'angan. — 19. ABC Pārtta of 'ētha h°. — 'paḍa-rata vlg. Prof. Kern; HSS. paḍa ratha. — 20. BC sakrodha. — C hili voor 'lang. — ab numalēs. — AC 'hāreng. — 22. ab ri şang voor rikang. — ab tēkapning voor samangkāng. — 24. ab ta hatur. — BC angungsi, ab umungsi. — A umungsi. — 25. B andadi, var. d hudadi. — Cab wṛkṣā.

Zang XXI.

2. ab tēka ring voor tēkaning. — 3. ab gēlaran. — 4. BCD 'nāngyaça (of 'sa). — ab 'sraya. — 5. ab niyatā. — AC amējaha. — 6. BCD ab 'pati S. — D ulat. — 7. C maçakti voor 'çānti. — B dinakṣiṇa. — ABD sake. — 8. AB tā voor tang. — var. d kalawan voor tēkaning. — ab var. d abhiwada voor 'mata. — C tanggwanā voor 'neng. — C masanta voor saranta. — 9. ab lihati ri. — AB sumōng, D suma. — C huwus voor w°. — BCD majēlag. — 10. ab alaha voor ahala. — C nityaya voor 'ça. — A sumiddha. — ab lari voor lagi. — ab sang voor tang. — 11. ab tikā, B tiki voor tikang. — ab gērēmēk, d et. — 12. AC aji. — C mare. — abd jalaniddhi. — 13. A sake. — var. d pawana hamangun rēs nikang manah. — A taluwan pwa. — 14. ab

kuŋa voor pura. — d mangruwati, ab mwāng ruwat i. — 15. ABCD amaguti. — AD sahaŋāṅ°. — ab tangis voor takut. — 16. ab sahuŋih. — C ri raras. — C kahuwu-sān, ab katuturan. — BD aku voor akūṅ. — C nirāntama, A sirāntapa, ab tuwīn tama. — 17. B sūṅghi, C sēṅ ni. — ab niki voor nika. — C pangali°. — C nira voor nika. — ab lingira. — C malambaya. — 18. D kalahrwan. — C pananggal voor pati°. — C lumeh. — 19. AB raras i. — BC wija. — ab anipis voor anilib.

Zang XXII.

1. B tangheh, C tangeh. — ab kējēp i. — 2. AC palwang. — ab impēr voor pintēn. — ab *tanayā ċira voor *suta tulusa. — 3. AC mrih, D mri. — ab nira voor niki. — Cab lara nī voor lari ning. — ab *tēkan. — ab umulat voor lumihat. — 4. AB āēpñēp, C ñipñap. — C sōsō voor sēṅsōṅ. — ab *hariharīh. — ABD aṇuluṇulu. — 5. ab *nyan aputih amirah. — ab aḡih voor sihsih. — ab kunāṅ. — 6. BC māmbēti. — ab mahulun, C manghulūbana. — 7. d tangheh yan voor akweh y. — D mare. — C tā, ab ta voor tang. — 8. d nika voor sira. — var. d tēlas ira. — d kapwa, ab tāpwa voor kārwa. — d wiḡsatatwa. — 9. A apūrwa. — B wrā sa, ab twāsa voor trāsa. — D gātra voor mātra. — 10. ab ḡolaha. — HSS. ning ww°. — B angēwaki, ab angēmuring voor angēmuki. — Ca lēning, Db lōning. — ab mungguh ing.

Zang XXIII.

1. ab amukṣa voor amuṣpa. — ab katingha°. — 2. A kapapag. — C ana. — D tēke. — 3. C wiṣṭi, ab var. d ngiṣṭi, d weṣṭi. — ab var. d apuhara. — 4. ab var. d wi-ḡāḡa voor piḡāca. — 5. C kanaka voor kawaca. — 6. A katambak ādbhuta. — ab hāḡuwā, d haguḡā voor aḡihā. — ab ri voor ni. — A mabal, ab var. d mēbēl. — C raras voor rawis. — BD nda. — D pangēmēha. — C kara tā. — ab sirāstra — BD nda, C ndan. — 9. ab hinamēr voor inalap. — C ahawan. — ab humarēp voor *k. — 10. ab iti voor ika. — C anālpakādama, ab *kadhama. — ab ta pwa voor kapwa. — 11. Ontbr. in C. — ab kitāmteng voor *ḡrayeng. — AB mēṅḡḡpā°. — tan aparawyamohana vlg. Prof. Kern; HSS. hana pa°. — 12. ab tēkeng voor *ang. — ab ika voor ira. — A *wruhi. — 13. Cab nirā°. — 14. C parēk voor m°. — ab lēbu ri voor lēmah i. — ab yatiwara voor muni°. — ABD (h)alenyā. — 15. ABD irang voor wi°. — d ikang voor iking. — ab ndah. — A kapātakā, ab kapatakan. — 16. ABD matangnyā ma°, C *nyan a°. — ABCD mēne ndya, ab = tekst. — ab muniswara of *ḡwara voor mahāmuni. — 17. a nireḡwara. — ACD sumawe. — Na humara° ontbr. in B tot zang XXVI: 1, pāda 2: ruhikang. — ab nirapakṣa. — 18. C pangēmban. — ab ta, C sa prang. — 19. ab marēk anambah aḡara.

Zang XXIV.

1. ab kṣana voor saha. — C sūh voor sūk. — 2. C ontbr. — abd tā pweka. — 3. ab tikang voor 'nikang. — ab pāda 3: paḍa kangilahan aswā sang hyang sura laga wēkas. — Cd srang.

Zang XXV.

1. A ningkaha. — D 'graye, Cab wruheng. — ab raṇa voor bhaya. — 3. C nda. — ab nireng hati. — C pamuwus. — ab var. d lagā voor galak. — ab mawēlas, AC mamēlas. — ab āmlād. — 4. C sahuwusa. — a lagana, b lānggana voor alpāna. — 5. ab tñn līlā. — ab suddha.

Zang XXVI.

2. ab matāṇḍa. — 3. ab ndyangupayāna. — d Čalya rakwa, a Sālyā rakya. — abd nikā voor nira. — 4. ab gēlar voor lēkas. — HSS. dumuk. — abd angunangun. — B nanuru, ab tanurung, d tan hurung. — C rakutēn. — HSS. 'ngasuta. — 6. abd ri voor ni. — CD ana.

Zang XXVII.

1. ABCa 'nuhi, b 'nuha. — AD 'ādri. — 2. Cab makire. — ab apan, d hadan voor yapwan. — 3. ab yapan. — C hulu. — AC prameya. — 4. ab kan mojar ṇnata. — BD dū. — ab nikang. — abd de nirang. — 5. A byakta. — Cab yan pi'. — C wāswas ta, ABD wāswas tang. — BD 'sanā. — D nindya. — 6. ab inueap. — C čakti ni len voor līnga n.l. — D lawaneku. — 7. ab ndī wwa(ng), C ndi kwa. — D 'burā, abd 'reng. — abd ndan voor ndin. — C kita juga, ab kita tiki. — ABCD mēuen, abd = tekst. — Cab jiwa, d jiwa voor jihwā. — 9. d 'ri, ab 'ri voor sang. — A sāhyā, B sahā. — ab var. d angalap voor angayat. — 10. ab čura voor wira. — ABC dēmak. — 11. C osak. — BCab kat(h)ēmpuh. — B anitih. — 12. ABCD umati Bh. — BD mangken, abd mǎngkin. — Cab 'waçā, d wasa. — 13. abd huni voor hūng ning. — ab var. d winēṇtang. — 14. ABD Bāyusūta. — C nirbhāla. — D nirnayāmun. — ABD amunḍung. — C 'rēmpēk.

Zang XXVIII.

2. D apuli. — C sapṭaka. — var. d 'kahaṇa. — C ngayun voor harēp. — d sēsēk voor sārśūk. — D patēmpah. — 3. Deze strofe ontbr. in C. — B sudūk voor duḍuk. — 4. ab durgāhya, d 'gahyang. — C kēne voor kēneng.

Zang XXIX.

1. HSS. Rādheyā. — Aab var. d ta voor tang. — abd krodhā sakorawa. — ab var. d (h)oliḥ, d hulāh. — Prof. Kern leest: kewran voor HSS. kedran. — 2. ACD Bhimāçrāt°. — 3. Cab arah. — abd nikang voor *king. — AC siyuttha. — B *liḥā°. — 4. ab gēlagēlah. — ABCD arah. — C ywera. — 5. ABC Bhimā°. — 7. A atyante. — ab nirān, C nirā voor dhīran. — ab lagi kēnā voor lēkas ira. — D anikap. — Met deze strofe eindigt codex B. — 8. D cēmar. — Cab ranasabhā voor pabharatan. — ACD arah. — D amupu. — 10. Dabḍ madugang. — C tinut voor tinār. — abd atahēn. — 11. AC srang. — 12. abd çojar of sojar. — ACD arah. — C pweki, A pwekī, abd yeki. — abd (h)iki voor ikāng. — 13. C papa voor mapa. — ACD ning, ab ni = tekst. — 14. C inēbek, ab inēbēb. — ab mob voor moh°. — 15. D tonan. — abd mēnuhaneng. — AC ghapa w°, ab gaṇānya. — 16. ACD arah. — 17. ab rēmō voor rēmēng. — ab angēnēs voor awēnēs. — 18. Cabḍ sahyāsrang ma°. — abd Dharmmaputra. — abd manginum. — ACD wwe.

Zang XXX.

1. abd angrēs voor asāk. — Cabḍ denira(ug) voor çirṇa de. — abd rak(r)yan voor rakwa. — CD ta voor tang. — 2. var. d *ngunggul. — AC gubarnya. — AD paḍādyam. — CD haḍuh voor ngaḍuh. — 3. abd sang ratu voor s. çūra. — A mātī, CD māting. — abd de niraug voor çirṇa de. — 4. ab maanggul. — var. d atub. — 5. D manggah, ab *gēh, d *gō. — Cab yuddeng. — 6. abd ahalēpi. — d raṇa voor kṣana. — 7. Misschien te lezen hrwing voor hrū. — A paḍa tr°. — C kida°, ab var. d kadilakār. — 8. AC hrū. — D wwe. — HSS. kagyat hyang. — 9. A yekang deyya, DC y. dheryyā of doryya. — C sānindhya.

Zang XXXI.

1. ab papah voor laras. — ACD nirg(gh)ana voor nirjhara. — 2. var. d *kirṇa voor *karṇa. — HSS. krārā°, te lezen kṣārapra m. c. voor kṣu° (Prof. Kern). — 3. Dd bhedā. — ab mahāyuda. — ab sēsūk voor gēsēng. — 4. ab *ngrēmah. — abd anēsēb voor anēbas. — d mangrēmpak. — D mangusi. — d wang. — CD asrang. — 6. ACD sid(dh)yā°, abd = tekst. — C wanimpuh. — abd mangamuk. — 7. ngkā ontbr. abd. — a tandya, bd tāndwā voor ndāndā. — ab kalangrēs. — 8. abd sumahab voor swak. — 9. Cabḍ u voor he. — D tika voor kita. — C miyanga, ab wiyanga voor *ngiringa. — 10. AC nira, abd sira voor nirān. — abd ndah. — 11. C sahār voor sahut. — 13. C kyati, AD kyāting. — D *nira D., abd *nikār(dh)ā°. — AC munggwing, D *gwa. — Na pāda 3 ontbr. in a 18 regels. — C nis atha pūjaha. — 16. d ēṇḍēk, b hōndēk. — A rinēmpuh. — 18 Cabḍ mangke pwa. — 19. d towi winarah. — a var. d tūwī voor yatna. — a kapwa voor ko pwa. — ACD manga°. —

C yāmating. — 20. abd tulya voor warṇna. — 21. ab var. d ikāṅg D., d ikārduwa°. — abd nāhān voor towin. — ACD prayatna. — abd linakṣān. — abd tibatn grēs. — 22. AD mangsēh of sōh. — C ndā. — 23. ab dhirā voor sirā°. — C sirāṅgamuk. — 24. Cab krodhā. — Cd u voor ai. — C walēs āku. — abd alah. — 25. C manganāsmā°, abd mangutus mā°. — ACD dheryya. — C tibe.

Zang XXXII.

1. C ginyat voor gīṅrk. — 2. AD māting, C mati. — ab lumiyēp. — HSS. alaṇḍung, var. d alaṇḍuy. — CD sang cṛi. — C tā voor tang. — AD wāning, C wāni. — HSS. raṇapada. — 3. dsawang kukunang. — C wēkang. — HSS. kuning, ab kunāṅg. — ACD °capa rīyā, ab var. d. °capira yan. — ab ndagalagā. — 4. Dab lēngō voor lēnging. — C aganti, ab var. d anganti p. — C sinrang, d tinrang.

Zang XXXIII.

1. AC nīrā voor nirang. — D tēke. — 2. abd ta wri(ng) daya. — AC kātrēsan. — C ambonglot. — 3. AC parpatan. — 4. d ilā voor hilang. — 5. abd yān voor ndan. — abd ngurēn tā(n). — AC āyogya°. — HSS. tang voor ta — C °lana voor °laha. — ACD ngūning. — D lin alahing voor linawaning. — A yweng, C ywang, abd yeng.

Zang XXXIV.

1. D nihan. — ab wuwus, C huwus voor hatur. — D ning upāya. — D tuwī pwā mā°. — 2. Cab ānā. — 3. C atha smara. — Cab sakeng. — 4. C awās pwa, abd (h)āwās ka°. — A mawēlasi. — 5. Cabd nīrā. — Dab pakā°.

Zang XXXV.

1. C huwus. — Cd aminta. — Ca ndi, b nda. — 2. abd huripta. — C ya voor yan. — abd narāryā voor narendra. — C byakteka. — 3. A iki, C ika. — 4. A dūh. — abd tolih ta. — 6. abd lanāṅg (h)awarah voor sirāṅgawarā. — 8. var. d malawan ing wāda. — C nda ton. — Cabd niyatā mwang. — C tēkapmu. — 9. abd sānak (t)ikang katēnku, C sāhanak ing kakanku. — abd sarjanā°. — 11. C mapraugaku. — In a en b ontb. pāda 2. 3. — C hatingku voor manahku. — d namuktya. — 12. D mijiling. — abd (h)erang voor elik. — a prabaku. — 13. D. dwijāṅga. — Cab tāndwā. — b hyunā°. — AC muburang, abd °reng. — 14. abd āgumuruh voor atri humung. — C ri suku sang. — abd nīrā voor nirang.

Zang XXXVI.

1. ACD manggá voor 'ká. — A 'lung'hāng. — Cab tēkeng. — C 'ingēti. — abd reh voor de. — 2. ACD mara, ab = tekst. — 3. ab paḍahi voor makadi — ab marēng voor pa°. — ACD aḡa°. — CD pwa voor pwang. — D rējā voor pūjā. — 4. abd makalawān voor 'gāng. — 5. C 'kaneng. — abd tuhu voor sira. — a mist begin pāda 2 en eind pāda 3. — 6. ab var. d pri(h) jātā. — abd kalihan, AD kasi (of kari)han iki. — AD kām̄bwana — abd ngapuni — AC 'kūng. — 8. d huwus voor muwah. — abd prabheda. — C sēh, a sak voor sōk. — Cabd tēmpuh voor ta°. — 9. D prāpteng, abd prāpti. — 10. C humilangakēna, abd 'kēnang. — A rikānta. — A paṭi, C manah, var. d patēh voor patih. — 11. ab ʒojār. — C sa prāpta. — ACD ri dentau, ab ri dentā — C makāлага, ab makalawan. — abd manggēh voor sāmpun. — 12. Cab pāpā ni. — 13. Cd udāh of uḍāh. — C 'ngkwa voor 'ngkwe. — ab kunēng of 'nōng. — ab sidigawe. — 15. C lēpasakēneng. — Cab kunēng. — ab sira ta. — C niyata voor sira ta. — 16. ab kaḡaktyāning. — Cab awās voor tuhun. — 17. ontbr. in C. — ab kunēng. — AD ʒakteng, abd cākt(h)i. — ab ikang voor ikā. — 19. d na tan voor nda t. — Cabd pawarah ireng. — ab kasande ya.

Zang XXXVII.

1. abd hulih voor mu°. — Cabd alumeh. — 2. Cab ati. — AD rikān, d rikang. — C lēngē. — C angupētā. — 3. C kālingan voor kanglihan. — C linigās — D aluwā, d alupeng. — C yā voor yan. — 4. ab ingamūr. — C matang ya. — Pāda 4 en pāda 1. 2. van strofe 5 ontbr. in C. — A kapalu, ab kapiluh. — D kām̄rih°. — 5. ab kapusēngān. — ab dīnēṇḍa. — abd kata mapeki. — 6. abd denya voor de ngkwa. — abd sinimpēnānta. — 7. C sahasanā voor ahalana. — CD abuluh voor aṇuluh. — ab matyaning gati. — CD sukanḡkwa. — ab kapan ana voor kipahana — 8. abd tata ning voor tahā r. — ACD yan ika, abd ya tiki kunēng of 'nōng. — C pangēbbēt voor pangaras. — 9. C ngenakangḡkwa. — abd aramyan voor aramwan. — D niki voor nika.

10. abd āsyt āngrēs asēkēl. — abd 'ti sih. — ab kunēng. — C sewakā. — abd manis ta ya. — C sukunta ha° voor raras tayāng°. — 11. C manah kun voor manēh ta.

Zang XXXVIII.

1. AC dūh. — d Satyawatī ko. — ab var. d hinaras. — 2. C jayāta voor 'ngkwa. — 3. abd ta pwa voor kapwa. — 4. ab ʒaktya voor ganta. — C kambang i. — A kumbang i. — a mist pāda 2. — ab yadyan voor yapwan. — 5. AC āpa ndin. — ab manah marnanya. — ab ārēs voor ajrih. — ab tan angrarah voor 'ta ring raras. — 6. abd niru voor nira. — 7. abd hēntya rumta. — ACD kawirājya. — abd ḡēlara. — Cabd

paugupama. — 8. ACD kintwī. — In D onthr. pāda 4. — C yadyan voor dadyā. — 9. In D onthr. pāda 1. 2. 3. — ab nṛpatin. — C rēs ni, abd rēs ning voor ras ning. — 10. ab akētar. — C tingkah voor tikang. — 11. ab karakētēn, d'ettan. — abd tandya voor ndāndā. — ab nagati. — 12. In a onthr. pāda 2. — C winō, ab sinēr voor winēr. — abd pinihajēng of 'jōng. — 13. ab ndan voor nā. — ab iki voor ika. — 14. C Nakula voor nakuṣa. — abd ri paninggaling yayah tangis. — In C onthr. yayah—ling. — C anēmbahā, a'heng. — 15. C pinihayu. — AC āhṛt. — 16. abd ānyuh zonder ngkā. — abd rāga voor rañca. — 17. C udā. — ab mar tṛṣṇeng. — ab drawa voor wētu. — A ingawōr, C inawō, abd hinamēr of 'mūr voor inawēr. — C salangka āngadēggadēg. — ab ingiṣṭi.

Zang XXXIX.

1. d nira nṛpati voor narādhipati. — 2. abd paḍa tēka. — ab awwahan voor asahuran. — 4. ab ṣu (of su) mēnggut.

Zang XL.

1. A mangkā voor 'kat. — abd srēng voor sōng. — C 'rawasāng, abd 'seng. — 2. ab var. d samantra, var. d 'tri. — abd rwab voor rob. — d angibēkaneng. — var. d wāg ni, ab wag ning. — abd mananggul. — C silih ro, abd s wor. — abd arukēt mol voor aluyuk m. — ACD moha voor mogha. — 4. ab daryya voor 'ppa. — ab kalihan voor kanglihan. — ab ginlak voor gīṇṣk. — CD nirā voor nirang. — 5. CD bēntar ta. — D sraṣṭa. — C takwan voor tē. — var. d mawu voor muwah. — abd cakt(h)i of sakt(h)i voor cīrṇa. — 6. abd ant(h)ēn voor atōn. — Aab 'sireng. — ab nahan. — Cab mēne. — Cab tēmpuh. — 7. C sang lwir. — 8. abd rēs, var. d 'ras voor rēp. — C sidda. — A māri mah. — D 'hēlā, d 'ēlēs, var. d 'hēlar. — ab var. d 'čalya voor 'sanggha. — 9. AD gwa° (of kwa) nāstra. — AD kaçantan, C kasantran, abd kasa' of kaçaktin. — A ta wwang. — 10. A 'wastū, C 'wastū, D 'wastū. — C ya tan. — Cab sirā. — A swāra voor pwāra°.

Zang XLI.

1. ACD awaṣāna. — A amapage. — 2. ab duka voor dūta. — ab 'kēneng. — 3. ab rahajēng yā wa°. — ACD ngwang voor hyang. — A 'ntāmbala°, DC nhamba 1 syll. te weinig, ab hābala°. — 4. Cab tan wēnang. — C niki prang. — ab yasa voor tayā. — 5. abd nya voor na. — C huwas voor wuwus. — 6. A sireka voor 'ki. — A ahale, D ahala. — 7. Aab sakeng voor sake. — ab sang parww°.

Zang XLII.

1. A bubar voor gu°. — abd kērutug. — 2. C papatih a° voor narapati. — abd hanani(ng), AC hananā. — abd kumus. — abd sēk voor sūh. — 4. Cab nirā. — abd alas voor agōng. — 5. ab var. d tumon. — abd siddhī voor siddha. — 6. d hang-gēsēngi. — 7. AC ni voor ning. — C mulata. — 8. d mawulakan, ab var. d winulatan. — ning voor ri. — 9. abd gumērēh voor gumuruh. — Dabd liṇḍung. — abd nīkang, voor tikang. — Cabd sirēmsirēm āwētū riris.

Zang XLIII.

1. C nirang nṛpati voor narādhipati. — C sira p. — 2. AD hilang ikang. — ab kunēng. — C candrā, ab ḍaṇḍanila. — C ontbr. van °meh tot deḍa in strofe 6 pāda 4. — 3. ab amurēkmurēk. — ab anēhēr voor atahēn. — 4. ab katṣṣan. — A sâ, var. d sah sēḍēng. — ab var. d jinamblak voor asāmbat. — D var. d buja voor ujar. — 5. abd ning caṇḍāla voor nicā°. — 6. ab ni sāng nararyya. — ab sinēbitsēbit voor sinēsēb-sēsēb. — 7. A parawaçā, C °wāsa, ab °waseng. — AD ilī. — abd kunēng. — abd tinut sira. — CDd (h)ineher.

Zang XLIV.

1. C nda voor ndan. — 2. C pangûcang. — AD kapētēngan voor °nētan. — C hēnik. — 3. ab ragaragan. — ab tumuta. — ab mangkin. — ACD sirān tak, ab = tekst. — ab angukaha of °hahi. — 4. AD hantuk. — A inumbarā. — C amīta. — 6. ab ambalabhar voor amarabal. — ab tumēmpuh. — ab hru ma° voor wruh ma°. — 7. D sis ndan, C nda d. — ab mulati. — ab kelingan voor °liking. — Cab ndān l. — C lumayate voor lumihate. — 8. A amahat. — C kumēl voor kumōm. — 9. abd pama-ñjēran, var. d °ntēran. — abd rinēngwakēn voor lina°. — D putak. — A hamēm, C hamē voor hamōng. — A sira ring voor siniring. — 10. d sinamaman, var. d °wanan voor sinawawa. — dsēk voor sūh. — C hipihipi voor himihimi. — A gētīmāng°. — 11. D milir. — A sēnōnya. — ACD tang puhawang. — abd banata. — ACD abhaṇḍa. — abd wogān. — abd apagut. — 12. C lwā voor lwir. — Cab var. d sī w. — abd kunēng. — AC inungang, D °an. — abd sawawa ngulun ta denya haji. — 13. C humawak voor su°. — abd pangingkis. — 14. A ton yang voor honyang. — C ring voor ning. — ab kengis ing waja voor kesisan w. — 15. ACD ginugah. — ab wiphala pwa. — 16. ACD āhah. — D muwaha. — abd lihat voor wulat. — D wēkase voor wēlase. — ab tumutura kita voor k. sumahura. — 17. C nātēn. — a araras angamēr. — Cab tēkeng. — ab lēphaseng. — 18. abd ni voor nya. — ab sumēlanga kita voor k. s.

Zang XLV.

1. C hieher. — ab akas voor ^oangkas. — 2. abd var. hana rēs, d angērēs. — 3. d mantuk. — ab mangko. — 4. C hapinta, D ta minta, var. d paminta. — A palar, C pala. — abd ngrēsā. — 5. A pangambe. — ab mangilānga. — 7. abd liyēp voor lēyō. — AC amilēteng. — 8. C sahutēn. — C tiki, D tikang. — Na pāda 1 ontbr. in a en b 7 regels. — 9. D ^ocarakā°. — A tanēmnikang. — 10. abd ndatan. — d matēmah, var. d ngatēmah voor ngāt mā. — D var. d wijāta. — C tanglih. — AC manganti. — 11. abd sireng voor rikang.

Zang XLVI.

1. Cab tirūni. — Cab ndā, AD ngkān. — D rakwānghāt. — abd bañu nikā(ng) voor tēngah ikang. — d angēsēp. — 2. C ^onirā. — C ook tumulus. — AC lumurug, ab gumuruh voor lumuru. — 3. ab kroda voor ko ndya. — 4. C tan voor atōn. — ab dewa voor daitya. — ACD ngkeng. — ab manghēnthi. — HSS. uḍake. — 5. ab masadhwa of ^odhyā. — 6. AD tagdadya. — 7. abd apa(ng) ling sang sri of çri. — d hurēn voor herēn. — abd yan voor ndā. — abd iki voor ika. — 8. ab anghing sang Bhīma. — CD teki. — 9. abd nikin voor nirān. — abd mahas voor mara. — 10. abd kasih voor kalih. — Na ^omajā ontbr. 4 regels in abd. — 11. Met mangguh saha eindigt cod. C. — 12. AD tan atakut, ab = tekst. — 13. ab met. — ab engēt apau. — Aabd (h)omb(h)ak voor umbak. — abd ing alun. — 14. D kolāhalā. — ab malajēng voor haliman. — A panghrūk. — ab tlas voor ^olas. — ab pupuh voor purug.

XLVII.

2. A tulusani, abd ^oning. — abd nika voor nira. — 3. ab atiki, voor i kita. — A paḍane. — ab kunēng. — d ika. — abd mamukēt of map°. — abd. ndya°. — ab var. d ^olēyēng, d ^olēyēh. — 4. AD baṣama. — A rakrya rakryan. — A apupu, ab amupuh. — D haliwati. — ab niking voor nikāng°. — 5. A nireka. — ab saphala. — 6. ab iki. — AD inayu. — abd Dhananjaya ma°.

Zang XLVIII.

1. ab rumakṣeng voor rumase. — ab niran atanggal. — A ^owātēngūn. — 2. D gañjor. — 4. A patyangkwi, ab ^ongku. — ab yeki voor teku. — 6. abd tantuk. — var. d pacura. — 7. ab tuwi voor towin. — D rinanggut. — 8. ab kan voor ai. — A māngkā, ab māmābēk voor mangko. — ab tika voor ta ya. — 9. A ^olangghalastra. — ab amatiha. — A ab samāngkā. — 10. D tahan. — d ajapa voor ^oga. — 11. a mangka, bd manggā, AD māghā. — A bharang, D bhara. — A wira, abd nira voor wara. —

12. ab hing voor ai. — abd °laneka. — 13. abd nguni voor rakwa. — abd Kurupati. — 14. bd wuwu (s) sang. — D tēpat.

Zang XLIX.

1. AD hari, ab = tekst. — ab kunēng. — D jitma°. — A rēja° voor rēju°. — A torasi. — 2. var. d watēk wadu. — abd jugā sira voor s. j. — D kawēlas voor °kas. — abd tumunt(h)ēn voor sumantēn. — abd °ksamākēna. — d kadang voor kaka. — abd rakwa voor ta pwa. — abd rakēting voor rahati. — 3. AD siran asyang. — A tāṇḍas. — abd kapwa voor tapwa. — 5. d katēn voor atōn. — D amalih voor umulih. — 6. ab anangtang, b anāntan voor anamtam. — A muni, D °ing, ab °ni. — ab māta garwa voor g. matta.

Zang I.

1. A kabharan. — abd marapwa voor ta rakwa. — 2. ab var. d °nganis, d °n anis. — A rāmyāng palēh. — D lumō, ab lumē. — 3. AD lwir ahurup, abd = tekst. — abd langēng voor langō. — abd langō voor mangō. — A mahāhurut, abd °nurut. — 4. ab amlad voor anglad. — A tudung, abd tūḍung. — abd prabandung. — Aab eengkerek, d °ret. — 6. var. d punya voor gū°. — a wisma, b wiṣma, d weḡma voor °wāsma°. — abd °ngalap voor °ngahal. — ab lwir voor lor. — 7. A °hañāng hañāng, D °habang habang. — ab amṛp. — abd pahruka. — abd b(h)utupuk. — 8. ab rañca kan voor mār ndā tan. — 9. abd bhuta kawandha tuṣṭa m°. — 10. abd ndān voor ndah. — A mājār. — 12. ab Partha na. — 13. abd tuwin voor towi. — 14. a b en d ontbr. — 15. abd marmma voor hetu. — abd umati. — 16. A nirang, d ni sang, ab ning sang voor nirā. — ab akuṣwā testri. — AD antahpuri. — 18. ab mṛmanta mangko ikang. — ab wruha ri. — 19. AD Basu°, abd = tekst. — d gumawe. — D lāmpun, A lāmpus, abd = tekst. — D kuni voor kunēng. — ab var. d nantēn t(h)a, d n. tar voor nāhan tan. — abd pējah voor ilang.

Zang LI.

1. D ring voor ri. — d mabrat a°. — A °santa, ab °çanta voor °çāntwa. — b dumon, a dumeh n voor kumon. — 2. A pinahayu. — 3. d kunang. — ab var. d tapa voor ta pwa. — abd tatan kawaṣā of °ça. — 4. A kapatyan. — 5. D wawarēngēh. — A tēke. — A duhahagi, ab huwaywagi. — 6. A sangke. — AD Byāṣa of Bhyāsa. — ab tarakadat. — D pusap, ab ngusap. — 7. AD sāmyajñāna. — A tutur tang. — abd māya nikā voor gati niran. — abd hiḍēpēn voor pituhun. — 9. A hyang tā. — abd sira of sira voor riya. — AD salisu. — 10. abd pūrwa kalawan ikāt. — abd ya voor yan. — abd ta voor °stha. — 11. ab lēwiha. — AD awāstā. — A yatān yān, ab ya

mahyūn. — 12. ab Dewāyana voor Dwaipā°. — ab śira yeka(ng) mṛtamaya voor śira s.t.k. — ab ri hati voor wēkasan. — 13. abd kapalangalang. — A māmāḍēmeng, ab ḍēmme. — 14. A ikā. — ab niki voor nika. — 15. ab dumun. — 16. A mangghēta, ab manggēh ta. — AD ḡtekin tan, ab ḡtekitan. — ab pan manggih — ab duṣṭa voor tuṣṭa. — ab yeki voor ngūnin. — A tinūtl, ab tinut ning. — 17. abd prāpta mangke, yar. d mangko prāpta. — 18. abd ngkān mo°. — AD bhasmi, d bhasmya. — a var. d amagut. — 19. d nika voor niki. — AD wwe. — D datēng voor tēkeng. — abd luyū kabeh hyang mababaran. Einde van cod. D. — 20. abd kinon de voor pakon cŕi. — ab ndah apa. — A lēpasakēne, abd = tekst. — ab śahyang. — ab madēmmana. — 21. ab ṭheka voor tekā. — ab tār tolahulaha voor tan ton upahata. — 22. abd irikā voor iriya. — A sangkeng, abd = tekst. — abd de Pal°. — 23. ab kawruh voor tan wruh. — 24. d pweku, ab peku. — d ya tika. — abd angusapi. — abd muniwara. — 25. ab siddhi peki. — 26. ab iki. — A denya napana, ab = tekst. — A mesyani, ab = tekst. — ab nira voor nikang. — A amūlih, ab ya molih. — 27. A aūm, ab ahum. — abd sidyā voor siddhā. — 28. a huripēna. — A nuwuhakēni. — ab muktyang. — ab numāti. — abd tahun iku. — 29. ab mangaruhi. — ab kunēng. — 30. abd tuwi voor tuhun. — 31. d waramahiṭi. — abd sēk voor sūh. — 32. ab nikāng voor nirang.

Zang LI.

1. abd miwēh. — ab nikang voor nirang. — abd prajā voor jagat. — 2. ab rumurahe. — A anūhakēn. — 3. ab hawā° voor jawā°. — A eman. — ab taya ning voor layat ing. — 4. A nalabha voor saphala. — ab tinēhēr sirāñjaya bh°. — 5. ab ndan hana, d ndin hana voor tan hana. — abd çūra voor nūsa. — 6. bd sātma. — abd tonēn voor towin. — 7. d masēngkah voor anēnggah. — abd dumoh voor dumeh. — 8. abd eatra voor cakra. — A pāri, ab maring voor māri. — ab manginti. — A dikēā. — abd tibeng. — 9. A Hari voor haji. — A ḡyādi°, ab ḡyāngdi°. — 10. ab nanambhah voor nanambay. — A kēdwākon. — ab teka voor teki. — 11. ab pangutus voor ripakon. — ab linakṣa°. — A ri rasa, ab wiraṣa. — ab tang gēpēr. — ab rikin voor riking. — ab paduluh. Hier eindigt cod. a en b.

VERBETERINGEN.

Zaug	V: 1	lees	ဟာဘုမိက	
"	VI: 2	"	ဟာရု မိ	
	3	"	ဝိသုဒ္ဓိ	
	5	"	အာရုံစူးစိုက်	
"	IX: 5	"	ပျော်ပွဲ	
	6	"	အာရုံစူးစိုက် zoo ook XII: 16	
"	XI: 1	"	မိသုဒ္ဓိ	
	7	"	ဝိသုဒ္ဓိပျော်စရာ en အာရုံစူးစိုက်	
"	XII: 8	"	အာရုံစူးစိုက် zoo ook 15	
	12	"	မိသုဒ္ဓိ	
"	XIII: 9	"	အာရုံစူးစိုက်	
	23	"	ဝိသုဒ္ဓိပျော်စရာ	
"	XV: 22	"	ဝိသုဒ္ဓိပျော်စရာ	
	30	"	အာရုံစူးစိုက်	
"	XVI: 13	"	အာရုံစူးစိုက် ဟာဘုမိက	
"	XIX: 21	"	မိသုဒ္ဓိ	
"	XX: 4	"	အာရုံစူးစိုက်	
"	XXI: 16	"	မိသုဒ္ဓိ	
"	XXV: 1	"	ဟာဘုမိက zoo ook XLIV: 1; XLIX: 3, 4; L: 1, 8, 16.	

VERBETERINGEN.

Zang	XXVII: 10	lees	၅၇၇၇၇၇၇၇
"	XXXI: 5	"	၆၇၇၇၇၇၇
	22	"	၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇
	24	"	၇
"	XXXV: 11	"	၆၇၇၇
"	XXXVI: 11	"	၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇
	13	"	၇၇၇၇၇၇၇၇
"	XXXVII: 11	"	၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇
"	I: 11	"	၇၇၇၇၇၇၇၇၇၇
"	II: 1	"	၆၇၇၇၇၇၇

Variae Lectiones bl. 8, reg. 6 te lezen: c Çena, var d Sena; recte Çaibya.

PL
5158
.9
B44

Bharata-Yuddha

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

